

Narodnogospodarski Vestnik.

Glasilo slovenskega trgovskega društva „Merkurja“.

II. letnik.

V Ljubljani, dne 15. junija 1902.

Št. 3.

Ljubljansko barje in njega osuševanje.

V »Mestnem domu« dne 6. in 20. aprila 1902. l. predaval dež. inženir **Ivan Sbrizaj**.

(Konec.)

Razne enquete, obstoječe iz zastopnikov c. kr. kmetijskega ministrstva in vlade, deželnega odbora, glavnega močvirskega odbora in kmetijske družbe, so barsko vprašanje vsestransko razmotrivale in prišle do enotnega mnenja, da se bo s Podhagskega načrtom dosegla nameravana odstranitev sedanjih nevdržljivih nedostatkov. Ta načrt so tudi strokovnjaki v ministrstvu natanko proučili in ga je ministristvo odobrilo.

Vkljub tem dobro premišljenim in ugodnim ocenam je vendar še čuti pomisleke zoper načrt. Glavni teh pomislekov so:

1.) da se bo barje po znižanju vode tudi ponižalo, kakor se je dosedaj vselej;

2.) da Podhagsky v svojem tehničnem poročilu sam pravi, da nima za to dokazov, da se bo visoka voda pri vrhniškem mostu za 1.76 m znižala, če se le-ta na vodomernem kolu pred Ljubljano za 2.0 m zniža, ter da je to znižanje pri imenovanem mostu le po svojem praktičnem čutu vzelo;

3.) da nastane zopet nevarnost za barje, če bi se izvrševala kaka vodoodvodna dela v onih notranjskih kraških dolinah, katerih vode se na barje iztekajo; torej bojazen novih povodnji.

Tem pomislekom ni odrekati dobre namere in so tudi uvaževanja vredni — saj gre za velevažno, z velikimi stroški spojeno podjetje — sreča le, da niso utemeljeni. To hočem na kratko dokazati.

K 1.) Novi usedi barja, to je, nove povodnji bi bile le potem mogoče, če bi se visoka voda ne znižala pod šotno plast; kakor pa že omenjeno, se zniža ta voda povprečno za 50 cm pod površje mineralne plasti — polžarice, torej pod površje prave kulturne plasti, in sicer zaradi tega, da se bo mogla šota po možnosti popolnoma odstraniti.

Lastnosti usedanja vsled osušenja, še bolj pa vsled rezanja in sežiganja ima pa le recentna plast, to je šota, ne pa tudi spodnja mineralna plast. Koder

leži spodnja plast niže od znižane visoke vode — to je na že imenovanih 3000 ha — se pa šota ne bo smela odstranjevati, ampak paziti bo na to, da bo na tem površju šotna plast vedno višja nego visoke vode. Pri okroglo 12.000 ha torej sploh mogoče ni, da bi se barje ponižalo, pri 3000 ha se pa da s pametnim ravnanjem s šoto isto doseči; ta pomislek torej ni upravičen.

K 2.) Po načrtu se bo visoka voda, to je 470 m³ v sekundi, na erarnem vodomernem kolu za 2.0 m ponižala; to znižanje vode je gotovo, ker na tem temelji sploh ves načrt. Na Vrhnikih pri mostu se bo pa istodobno voda za 1.76 m znižala; s tem znižanjem bo imela visoka voda na barju, to je od imenovanega mostu pa do odcepa Gruberjevega kanala skupnega strmca 2.0 m, a sedaj ga ima na isti progi le 1.76 m. Ta novi strmec 2.0 m, pravi Podhagsky, je vzel po svojem tehničnem čutu, ker sedaj ni mogoče določiti množine visokih vodá stranskih pritokov in tudi ne onih nevidnih kraških izvirov. Kar pravi Podhagsky gledé sedanje določitve visokih vodá na pritokih, je popolnoma pravilno in istinito; gotovo je pa tudi, da ta vodni stan v strugi Ljubljanice na barju ne more biti neugodnejši, nego ga je Podhagsky po svojem tehniškem »čutu« vzel, in zakaj? Načrtu služi za podlago 470 m³ vode v sekundi; ta množina se je pa na ta način izračunala, da so se navadne najvišje vode za 25% pomnožile — množina teh vodá znaša okroglo le 378 m³ v sekundi. Ta zadnja množina se sicer tudi prekorači, ali to so izredne vode, katere se le redkokdaj ponavljajo, morebiti vsakih deset let enkrat. Že zaradi tega, ker bo 470 m³ vode le redkokdaj, se ni bati, da bi bil stan visokih vodá v strugi na barju neugodnejši, nego si ga je Podhagsky mislil. Sedanji strmec visokih, takorekoč nakopičenih vodá znaša od Vrhnike do Ljubljane 1.76 m; za prihodnje je vzel Podhagsky 2.0 m, torej za 0.24 m več. Struga na barju pa ni le zadostno globoka, ampak še pregloboka; na barju se ne izvrši nobeno na vodno stanje vplivajoče delo, ni torej pravega povoda, da bi moral biti strmec na barju po uravnavi večji od današnjega, skoraj gotovo ostane isti, to je 1.76 m; to je pa še ugodnejše za barje nego po načrtu. Seveda se lahko ugovarja, da se bodo vode iz kraških kotlin vsled

znižanja vode v glavni strugi lože in hitreje na svetlo odtekle ter znatno pomnožile visoke vode — dose-danji njih zajez v kotlinah mine namreč vsled zni-žanja. — Da si je to gotova istina, je pa tudi res, da se bodo te vode vsled boljšega odtočja hitreje z barja odtekale in ne, kakor sedaj, na barju se kopičile. Z mirno vestjo se sme trditi, da bodo visoke in najvišje vode v svoji množini milejše, nego so da-našnje, milejši, oziroma ugodnejši nego po načrtu bo pa tudi njih stan v strugi na barju. Tega pomisleka se torej tudi ni bati.

K 3.) Vpliv katerihkoli vodoodvodnih del v onih kraških dolinah, katere so podzemeljsko zvezane z barjem, se ne bo in se tudi ne more nikdar v tem kazati, da bi se vsled njih izvršitve množile barske vode; tukaj imam, in to naglašam posebno, v mislih le taka in enaka dela, kakršna se danes sploh vrše v teh dolinah.

Kako se voda po kraških tleh izgubljava, je manj ali bolj znana stvar. Vidne in nevidne odprtine jo odvajajo pod zemljo v nam nepoznane struge. Ljubljansko barje sprejema vode malodane iz vseh notranjskih kraških dolin, iz Planine, Cerknice Po-stojine itd. Danes se vrše ta vodoodvodna dela na ta način, da se posamezne odprtine, požiralniki, očistijo naplavine, nekoliko razširijo, tudi poglobijo, zavarujejo proti novemu plavju, obstoječemu iz lesa, mrve, slame itd. To delo je sicer hvalevredno, tudi ideja, na ta način visoke vode iz kraških dolin in kotlin neškodljivo odvajati, je plemenita, le žal, da se uspehi do-sedaj že izvršenih takih del sučejo okoli one številke, katero imenujemo ničlo. Da ni uspehov, je pa tudi popolnoma umevno in naravno. Podzemskih potov teh vodá, kateri so po več kilometrov dolgi, ne poznamo; kaj naj torej pomaga, če očistimo eno ali več takih odprtin, če jih razširimo in tudi poglobimo! S tem vsem smo izvršili le majhno delce na površju zemlje, pod zemljo, v dolžini toliko in toliko kilome-trov pa nismo prav ničesar storili. Kdo nam je porok, da ravno ta ali sploh ti požiralniki, katere smo za oko lepo priredili, vodo najbolj odvajajo, ko je poleg teh še nebroj drugih, katerih se sploh dotaknili nismo? Kaj nam pomaga, če tak požiralnik pravilno uredimo in ga poglobimo za 20, 30 ali še več metrov, ko pa nima nadaljevanja in se mora voda prej kot slej stiskati po svojih starih, nedotaknjenih votlinah in razpokah? Te votline in razpoke odvajajo pa prej kot slej le toliko vode, kolikor je sploh z ozirom na lastni, nedotaknjeni profil odvajati morejo, ne glede na to, ali se je zunaj kak požiralnik stavbeno primerno uredil ali ne.

Razlog, da se s temi deli velikanski prostori pod zemljo zvežejo s površjem, ter da se s tem voda s kraškega površja neškodljivo odteka vanje, se po dosedanjih izkušnjah ne da utemeljiti; kajti v mnogih kraških dolinah izvršena taka dela ne pritrjujejo temu, oziroma povodnji po teh dolinah vkljub takim vodo-odvodnim delom pričajo najjasneje, da si voda ne da motiti svojega skrivnostnega podzemeljskega toka, pa najsi bodo dotični ukazi v podobi lepo prirejenih po-

žiralnikov na površju zemlje še tako prebrisanu iz-umljeni.

V Planinski dolini so se pred več leti taka vo-doodvodna dela izvršila, in kolikšen je uspeh? Mislim, da ne pretiravam, če rečem, prav nobeden, kajti dolina čuti prej kot slej njej prirojene povodnji v večji in manjši meri, kakor se pač oblakom nad nami zdi.

Ni še dolgo, bilo je prve dni marca t. l., ko so nam prinašali naši domači časopisi prav žalostne vesti o velikanski povodnji ravno v Planinski dolini, kjer je voda segala do hiš spodnje Planine, in se je bilo že bati, da bodo morali tamošnji prebivalci bežati iz lastnih hiš pred vodo. Ta dolina je ob takih povod-njih pravo jezero. Iz istega vzroka so enake razmere tudi v drugih kraških dolinah vkljub že lepo urejenim požiralnikom.

Če mi kdo jasno in nedvomno dokaže, da do-sedanji način odvajanja vodá iz kraških kotlin res pomaga, bi mu bil ne le jaz, ampak gotovo vsi pri-zadeti Kraševci zelo hvaležni; tega moža bi smeli po pravici proglasiti za velikega dobrotnika teh dolin.

Eno utegne mogoče istinito biti — dasi še to le z veliko reservo omenjam — da namreč povodnji vsled teh del za nekaj minut, morebiti tudi za nekaj ur kasneje nastopijo, ali kaj te minute, odnosno te ure pomagajo, če pa povodnji trajajo po več dni! Če naj se kraške vode res neškodljivo odvajajo, poprijeti se bo pač vseh drugih sredstev, seveda skrajno ra-dikalnih, pri katerih je vsaka negotovost takoj spo-četka izključena. Kaka so ta sredstva, nam je, če se prav spominjam, kratko pa pravilno označil že znani ekspert za osušenje našega barja, inženir Vicentini v Cerknici, kamor je bil zaradi tamošnjih vodá poklican. Vicentini je nasvetoval za osušenje Cerkniskega je-zera napravo rova iz jezera v Planinsko dolino, torej tunel za vodo. Toliko časa, dokler se tak tunel iz Grčarevca do Vrhniške ne izvrši, se barjanom in Lju-bljani ni bati, da bi jih planinske in sploh kraške vode prehiteli, pa naj se v dotičnih krajih še toliko vrta!

Mislim, da je s tem zadostno dokazano, da je vsak strah glede večjih povodnji na barju, če se kaka vodoodvodna dela v dosedanjem obsegu v Cerknici, Planini ali kje drugje izvrše, docela prazen.

S tem končujem izvajanja glede najnovejšega načrta za osušenje barja.

Sedaj pa še nekoliko o pomenu, oziroma o spo-sobnosti barja za kultiviranje.

Po otvoritvi Gruberjevega kanala l. 1780. se je že nekoliko sveta, posebno ob robih, osušilo in pride-lalo se je že nekaj sena. Druga perijoda teh del l. 1828., po otvoritvi Kodelijevega prekopa, je zopet dobro vplivala na osušenje; sredi barja so se pokazali kolikor toliko suhi kraji, tudi tukaj so z uspehom začeli obdelovati zemljo. Za osušenje in kultiviranje ljubljanskega barja zelo vneti cesar Franc I. je podelil l. 1832. Kmetijski družbi subvencijo, da je ustanovila poskuševališče sredi barja, po cesarici Karolini ime-novano »Karolinski dvor«.

Barje je bilo takrat last obmejnih občin; tudi Ljubljana je imela, kakor še danes, velik delež, po večini pripadajoč katastrski občini Trnovski. Župan Hradecki, ki je županoval od l. 1820. do 1846., je sklenil ljubljanski delež barja parcelirati in ga brezplačno razdeliti med Trnovčane. Ti pa teh delov niso hoteli; imeli so pač boljši zaslužek pri vožnji po Ljubljani in pri ribolovu, nego pa bi ga jim dalo obdelovanje zemlje. Zategadelj je Hradecki sklenil parcele prodati. Oglasilo se je mnogo kupcev — saj je veljalo oralo samo staro dvajsetico — ki so se naselili na barju in ustanovili Črno vas, Ilovico i. dr.

Po Hradeckega inicijativi se je napravila tudi prva cesta, takozvana »lžanska cesta«, vsled katere je središče barja postalo šele pristopno.

Po vzgledu ljubljanske so tudi druge občine svoj svet na barju parcelirale in ga razdelile med občane po razmerju drugega njih posestva.

Velika napaka pa je bila, da so šele po parcelaciji začeli rezati jarke in delati poljska pota; to naj bi se bilo že prej zgodilo in pozneje parceliralo v okviru teh jarkov in potov. Parcele so se vsled tega zelo razkosale in mnogo posestnikov se je zategadelj odkrižalo takih kosov; kupcev je tudi bilo, in tako se je začela kupčija s svetom na barju, ki se nadaljuje še danes.

Kako se je razvijala kultura na barju v njega prejšnjih časih, je povzeti iz poročila dež. odbornika gosp. Povšeta v dež. zboru l. 1889. Takrat je namreč obravnaval dež. zbor zakon za izvršitev osuševalnih del po znanem Podhagskega alternativnem načrtu. Ta zakon je bil tudi sprejet, žal pa, da ni zadobil Najvišjega potrjenja, ker takrat ta zadeva še ni bila docela zrela, posebno vodopravna obravnava se še ni bila izvršila. Iz imenovanega govora posnemam: Do l. 1829. ni na barju nihče sejal žita, v tem letu so pa že pridelali 3902 vagana (eden vagan = dva mernika) raznega žita. Vsled naredb vlade cesarja Franca I., ki je kaj pogostoma in rad govoril o ljubljanskem barju, so se izboljšavale razmere vedno bolj in v letu 1836. se je pridelalo že 35.400 vaganov žita. Leta 1860. so se zopet začela osuševalna dela; uspeh teh je bil, da so se malovredne mlake med Tržaško cesto in Kozarji za toliko izboljšale, da je sedaj ondi jako rodovitno polje. Pod brezoviško vasjo je svet »velika komarija«, ki je bil poprej vedno poln po železnem oksidu rjavo barvane vode, danes je tam rodovitna, suha senožet. Vsled teh izboljševanj so se pa tudi dohodki barjanov, države in dežele, pa tudi mesta Ljubljane izboljšali; to najočitneje izpričujejo skoraj potrojeni davki od zemljišč na barju. Pred tem osuševalnim delom je bil čisti dohodek barja računat na 17.000 gld., potem pa na 120.000 gld.; mesto se je pa vsaj nekoliko iznebilo one grozne, vedno trajajajoče megle, o kateri starejši rod še danes pripoveduje.

Zaradi zanimivosti naj še navedem, kako mehko je bilo barje na nekaterih mestih za časa zgradbe južne železnice v letih 1856—1859.

V progi Notranja gorica-Preserje se je napravil precej visok nasip; predno so pa s tem pričeli, so barje v okrožju železnice, kakor so graditelji mislili in tudi zatrjevali, »temeljito« osušili. Vkljub temu »temeljitemu« osušenju so pa imeli z nasipom veliko neprilik; kajti kar so nasuli, jim je takorekoč izginilo v tla, svet se je pa na levo in desno vzdigoval. Te neprilike se dado presoditi iz tega, da so potrebovali za 4'0 m visoki nasip nič manj kakor 8'0 do 10'0 m nasipalne višočine, šlo je torej materijala 4'0 do 6'0 m globoko v tla.

Po iztrebljenju Ljubljanice in Gruberjevega kanala v šestdesetih letih se je stalna voda na barju precej znižala, kar je bilo poljedelstvu v veliko korist.

Glavno vprašanje je pa, ali je zemlja na barju sploh sposobna za obdelovanje ali ne? Da je sposobna, je očitno že iz poprej navedenih številke glede ocenitve čistega dohodka, in sicer rodi ta zemlja vse pridelke, ki sploh tukajšnjo klimo prenašajo. Da je pa barje za poljedelstvo zelo sposobno ter da je zemlja rodovitna, o tem lahko pričajo oni barjani, ki svoj svet umno obdelujejo. Tudi c. kr. poljedelsko ministrstvo se zanima za barje in za pospešitev kultiviranja na njem. To zanimanje se je pričelo s tem, da so bili najprej poslani veščaki na barje, katerih naloga je bila proučiti, ali je za kultiviranje sposobna, in če je, kako bi se le-to pospešilo in povzdignilo. Eden teh veščakov, dvorni svetnik dr. Meissel, je l. 1895. barje obhodil. Iz njegovega poročila naj navedem te-le karakteristične vrste: Barje je za obdelovanje zelo sposobno; posebno priljubljen pripomoček za obdelovanje je pa ono neracijonalno, zavrgljivo sežiganje, ki ne pomeni drugega, kot da se talni kapital zapravlja. Poplave so velike zapreke za obdelovanje; dokler se regulacija ne izvrši, ni kultiviranje onega površja, ki je poplavljanju podvrženo, nič drugega kakor navadno srečkanje ali loterija. Žal, da je to površje zelo veliko in obsežno, za to je po njegovem mnenju popolnoma pravilno, če se polaga na odstranitev povodnji največja važnost.

To so torej velepomembne besede veščaka. Sežiganje barja je tudi obsodil; kako škodljivo da je, kasneje označim. Sicer je pa spoznal dr. Meissel, kakor sem že omenil, barjansko zemljo za kulturo zelo sposobno ter se je po njegovem nasvetu ustanovilo s podporo ministrstva poskuševališče na Peruzzijevem posestvu v Lipah, torej sredi barja; za kulture so se uporabljala umetna gnojila. Ti poskusi so se obnesli nepričakovano dobro, dasi je svet tam posebno nizek in zemlja slabotna, torej pravo barje.

Tudi deželni odbor in deželni zbor sta storila v povzdigo te kulture in v izboljšanje vsled povodnji obstoječih nevzdržljivih razmer, kar je bilo dosedaj sploh mogoče. To priča posebno zasedanje deželnega zbora iz l. 1889., v katerem se je sklenil deželni zakon za regulacijo Ljubljanice in Gruberjevega kanala po Podhagskega alternativnem načrtu; žal, da ta zakon, kakor sem omenil, ni zadobil Najvišjega potrjenja, sicer bi imela Ljubljana in barje danes že

drugo lice, ono, katero jima gotovo vsak rodoljub želi. Gotovo je pa, da je bila takrat naša poslanska zbornica vnetá za ta dela, ker je uvidela velike koristi za barje in za svoje glavno mesto.

Toda povrnimo se zopet k obdelovanju barja. Dr. Meissel je obsodil njega sežiganje. Da je ta obsodba popolnoma utemeljena, sledi tudi iz naslednjih podatkov gospoda dr. Kramerja, ravnatelja tukajšnjega kmetijsko-kemičnega preizkuševališča. Iz dr. Kramerjevih kemičnih preiskav barskih prstí je jasno, da ima na primer ta prst (to je zgornja in spodnja plast) na 1 ha in 40 cm globoko v sebi: 5361 kg kalija, 1730 kg fosforne kisline in 14.432 kg dušika. To priča, da ima ta prst mnogo redilnih snovi in osobito dosti dušika ter da je vsled tega tudi jako rodovitna. Dušik se nahaja v organskih tvarinah zemlje, to je v šoti, oziroma v humusu. Vsakdo torej lahko razvidi, kako neracionalno in nespametno je, barje sežigati. Pri požiganju zгоре organske snovi in dušik, ta najdražja redilna rastlinska snov, uide v zrak. En kg organskega dušika v umetnih gnojilih stane danes 20 vin., torej kdor požge danes 1 ha barske zemlje, vrže proč, in to samo pri površni plasti, okoli 8000 kron. Ako se barje požiga, potem njiva ali pašnik prvo in drugo leto bolje rodita, in to vsled kalija in fosforne kisline, ki je bila v pepelu sežganih organskih snovi, tudi plevel se pri tem uniči; vse to pa ni v nikakem razmerju z izgubo toliko važnega dušika. Take njive in senožeti rode črez par let le slabo, če imajo tudi primerno zadostno kalija in fosforne kisline, kajti primanjkuje jim dušika.

Vprašanje je, kaj naj barjan stori in kje naj se pouči, da bo svoj svet racionalno obdeloval. Temu vprašanju bodi kratek odgovor: barjanu je treba le vprašati in videti, kako se barje obdeluje, vse potrebno dobi na poskuševališčih. Poskuševališč imamo sedaj, kolikor mi je znano, petero, in sicer: v Blatni Brezovici, pri Studencu, na posestvu dr. Koslerja, na Karolinski zemlji in v Logu; v Lipah se je radi Peruzzijske smrti opustilo. — Na teh poskuševališčih se imajo dobivati kolikor mogoče natančni podatki o umnem obdelovanju barjanske zemlje, opridelavanju raznih semenskih vrst in o gnojenju z raznimi umetnimi gnojili. Pristop na ta poskuševališča ima vsak barjan in dobi vsakdo pojasnila, katerakoli zahteva, seveda se mora za to zanimati. Posebno ugodno vplivajo umetna gnojila. Iz dr. Kramerjevih poskusov sledi, da je barska prst že sama na sebi rodovitna in se že s primerno malo množino gnojil dosežejo dobri uspehi, posebno pri ugodnem vremenu. Pri današnjih vodnih razmerah je seveda obdelovanje barja, ki je podvrženo poplavam — loterija, kakor se izražá dr. Meissel. Najpoprej barje osušiti, potem je šele misel na umno obdelovanje na mestu.

Osušenje se da doseči, kakor znano, po načrtu Podhagskega. Po tem načrtu se spodnja mineralna ali kulturna plast na približno 12.000 ha odkrije in šota se, kjer se še nahaja, odstrani; iz 3000 ha pa tega ne bo mogoče storiti, oziroma se ne bo smelo,

ker leži spodnja plast še vedno za 1'70 do 2'50 m pod že znižano visoko vodo. Vprašanje je, kako naj se to zadnje površje, na katerem bo še šota morala ostati, obdeluje? Na to vprašanje odgovarja inž. Podhagsky sledeče: Posebno bo skrbeti, da se šota ne osuši popolnoma, da bo torej spodaj še vedno toliko mokrote, kolikor je rastline za uspevanje neobhodno potrebujejo. Iz tega razloga naj bodo stranski vodo-odvodni jarki le toliko globoki, da ne bo njih dno segalo več kot 1'50 m pod prihodnje obdelovalno površje; pri tej globočini bo obdelovanje še vedno mogoče. Ta šotna tla bo treba le kot travnike obdelovati. Iz enega, precej znatnega dela tega površja se sicer šota tudi ne bo smela popolnoma odstraniti, vendar se bo dosegla spodnja plast s pomočjo ne preglobokih jarkov. Tukaj se priporoča za obdelovanje metoda Rimpava na lehe. Končno so še površja, pri katerih leži spodnja plast le malo pod znižano visoko vodo; tukaj se bo smela šota popolnoma odstraniti, če se bodo ti deli z nizkimi nasipi zavarovali.

Iz tega kratkega poročila se razvidi, da bode mogoče one dele barja, iz katerih se šota tudi po izvršeni uravnavi ne bo smela odstraniti, uspešno obdelovati, posebno že zato, ker se tudi na to površje ne bodo več razlivale visoke vode.

Važno, morebiti najvažnejše za javnost je pa gotovo vprašanje, za koliko se bo vrednost barskega sveta po izvršeni regulaciji povečala. Inženir Podhagsky je tudi na to vprašanje odgovoril. V ta namen je vzel barsko površje s 15.700 ha in jih razdelil približno v naslednje vrste:

a) 1500 ha sveta, ki danes sicer ni preplavljan, je pa vendar deloma močviren ter bo na vrednosti vsled osušenja in spričo boljšega razvijanja poljedelskih razmer na barju sploh pridobil.

b) 4500 ha rodovitnega sveta, ki danes trpi od povodnji ter se bo po znižanju visokih vodá osušil.

c) 3000 ha sveta, ki je močviren in trpi od povodnji ter se bo moral še nadalje kot barje obdelovati, to je šota se ne bo smela odstraniti.

d) 7200 ha močvirnega sveta, ki trpi od povodnji, vendar se bo pa po regulaciji smela šota odstraniti ter se bo dosegla spodnja kulturna plast.

Večjo vrednost teh štirih vrst je cenil Podhagsky naslednje:

k a) 1 ha za 86 K (oralo 50 K) = 75.000.— K
 k b) 1 » » 242 » (» 140 ») = 1,089.000.— »
 k c) 1 » » 140 » (» 80 ») = 350.000.— »
 k d) 1 » » 590 » (» 340 ») = 4,248.000.— »

torej večja vrednost skupaj 5,762.000.— K

Enketa dne 26. in 27. januarja 1888. l. je izrekla, da ta Podhagskega vsota za zvišanje vrednosti barskega sveta ni preoptimistična, ampak da se bo vrednost sveta s primernim obdelovanjem za najmanj 100% povišala.

Podhagsky je pa izračunal to vsoto leta 1882.; ker je v teh dvajsetih letih gotovo tudi cena barskega sveta poskočila, se danes lahko reče, da bo barje

po izvršeni regulaciji najmanj 6,000.000 K več vredno.

Če se ta večja vrednost primerja s proračunjenimi stroški za glavno regulacijo in za regulacijo stranskih pritokov, torej:

a) stroški glavne regulacije	4,184.000 K
b) stroški zagradb hudournikov	200.000 »
c) stroški regulacije stranskih pritokov	370.000 »
vsi stroški	4,754.000 K

in če se k tem stroškom prištejejo še oni, ki jih bodo imele vodne zadrage, da si uredijo svoja posestva, in ki gotovo ne bodo presegle vsote 246.000 kron, tedaj se vidi, da znašajo vsi stroški za popolno uredbo barja, kakor si je za uspešno kulturo boljše ne moremo misliti, skupaj 5,000.000 kron. Na eni strani torej kvečjemu izdatek 5,000.000 kron, na drugi strani večja vrednost 6,000.000 kron vsled tega izdatka, tedaj gotov dobiček 1,000.000 kron; kdo na svetu ne bi te kupčije napravil, če ima priliko? Mislim da vsakdo, in če je tudi v zlatu zakopan.

To je pa takorekoč dobiček, ki se izraža v denarju; kje se pa druge pridobitve, kakor izboljšanje zdravstvenih razmer ne le na barju, ampak tudi še daleč naokoli, posebno v Ljubljani, dalje druge pridobitve v Ljubljani, kakor obrežno zidovje in nove prometne proge ob Ljubljani na obeh straneh od Št. Jakobskega do Jubilejskega mostu in vse, kar je s tem neposredno spojeno, kakor da se kanalizacija spravi v potreben sistem i. t. d.? Končno se ne sme pozabiti, da najmanj tri četrtine te vsote ostanejo gotovo v naši deželi in najmanj polovica pa v Ljubljani sami; to pa se tudi ne sme prezreti in danes pri obče znanih neugodnih gospodarskih razmerah toliko manj. Seveda ima Ljubljana tudi prispevati nekaj za dela, kar je pa gotovo popolnoma opravičeno. Ta prispevek je razmeroma neznamenit — po nepotrjenem dež. zakonu iz leta 1889. mislim 10% — če to razmerje tudi sedaj ostane, tedaj pride na Ljubljano od vsote 4,184.000 K le 418.400 kron, to je komaj dobra polovica stroškov za ona dela, katera se imajo le v korist mesta izvršiti, kakor obrežno zidovje, novi mosti i. t. d.

Za kako resno se smatra naloga države glede pridobitve novega sveta za poljedelstvo v drugih deželah, je posebno razvidno v oktobrskem zvezku »statističnega mesečnika« iz leta 1887., iz katerega naj le nekaj navedem. Pri opisovanju knjige »Poizvedbe glede javnih zdravstvenih razmer v Italiji« se čita naslednje: Velike važnosti za higijenske razmere v Italiji so stoječe vode. Te ne jemljejo kulturi le veliko in sicer takega površja, pri katerem je upati največjega dohodka, ampak so poleg tega še viri strupenih hlapov, iz katerih prihajajo na prebivalstvo Italije mrzlica in druge bolezni. Z veliko energijo in previdnostjo se je lotila italijanska vlada dela, da iztrebi to zlo, katerega razširjenost in velikost je spoznala po natančnih poizvedbah, ki so bile potem merodajne za dotični zakonski načrt iz leta 1878. Nič manj kakor 55 od 69

italijanskih provinc imajo pokrajine, katerih melioracija se je spoznala za neobhodno potrebno, in sicer

183.587 ha produktivnega,
47.758 ha neproduktivnega sveta

torej skupaj . . . 231.345 ha.

Tega površja je bilo izboljšati 71.349 ha iz čisto poljedelskih, 37.382 ha iz čisto zdravstvenih in 122.614 ha iz poljedelskih in zdravstvenih ozirov. Izmed 440.000 ha, kateri so se sploh spoznali za izboljšanje sposobni, je nad 200.000 ha že v delu.

Italija pridobi po izvršenih melioracijah — ne glede na odstranitev drugih pozitivnih škod — novo površje v približni velikosti avstrijske vojvodine Šleske, to je gotovo najlepši način za pridobitev nove zemlje.

Jako zanimivo je zasledovanje tega dela v Italiji, bilo bi pa preobširno, na tem mestu danes poročati; vsekakor je pa že iz tega razvidno, da ona Italija, katero slikajo vedno za skrajno siromašno, ravno na polju melioracij neprimerno več stori nego države, ki so v ugodnejših gmotnih razmerah.

Kar je pa v siromašni Italiji v veliki meri mogoče, ali bi se res ne dalo izvršiti v manjši meri v Avstriji? Upajmo, da je to tudi pri nas mogoče ter da vidimo v kratkem času v naši Ljubljani polno življenja ne rib, ampak pridnih delavcev z raznim orodjem za nje poglobljenje.

Živinorejski okraji na Kranjskem.

Spisal V. Rohrman.

Znano je, da dobivajo gospodarji najlepše dohodke od živinoreje po tistih krajih, kjer redijo priznana dobra plemena, kakor n. pr. v Švici, na Solnograškem itd. Po teh krajih je živina bolj koristna nego pri nas, najsi bo v enem ali drugem oziru. Zaradi tega je tudi njena cena boljša. Po teh krajih imajo gospodarji lepe koristi od živine, ki jo goje doma za užitek (za molžo), še lepše pa od mlade govedi, katero vzrejajo doma in prodajajo za drag denar v druge dežele. Če opazujemo smer reje po teh krajih, vidimo tudi, da se ondotni gospodarji najbolj pečajo z vzrejo mlade govedi in z mlekarstvom, dočim vpeljujejo cenejšo klavno živino iz sosednjih dežel.

Naša dežela ima sicer precejšnje dohodke od živinoreje, vendar so ti dohodki primeroma manjši nego po drugih deželah, in sicer zaradi tega, ker je naša goved glede svoje koristnosti in rasti še v marsičem zaostala.

Ako naj prinaša naša živinoreja lepše dohodke, delati je tudi nam na to, da se povzdigne vrednost naše živine, da postane tudi naša živina bolj koristna, pa tudi boljše rasti in ugodnejših telesnih lastnosti. Iz tega pa sledi za naše živinorejce dvojna naloga.

Prva in najvažnejša naloga je ta, da izboljšujemo lastnosti živine zlasti z ozirom na njeno mlečnost, rastnost in iz te izvirajoče pripravnost za pitanje, pa tudi gledé njene sposobnosti za delo. Čim bolj nam bo živina ukoriščala krmo, toliko lepši užitek bomo imeli od nje, toliko koristnejša nam bo. Izboljšavati živino na to stran, je naloga vsakega živinorejca. Vsak si mora prizadevati, da izboljšuje živino glede njene koristnosti dosledno od rodu do rodu; to lahko doseže s skrbnim odbiranjem plemenih živinčet, z dobrim krmljenjem in sploh dobro strežbo.

Druga, tudi zelo važna naloga je pa ta, da izboljšujemo živino obenem tudi glede njene vnanjosti in jo izkušamo v pokrajinah, kjer je smoter reje enak, zenačiti po barvi in telesnih oblikah, kajti le tedaj pridobi živina sčasoma tudi pri nas tisto vrednost, ki se z imenom »plemenska vrednost« tako drago plačuje po vseh tistih deželah, kjer se je živina vsled enotnega postopanja živinorejcev polagoma zenačila in postala tako stanovitnih lastnosti, da se sedaj zanesljivo prenašajo na zarod.

Na ta moment se je polagalo po naših krajih dosedaj premalo važnosti, dasi moremo le po tej poti privedi tudi pri nas živinorejo sčasoma na tisto stopinjo, ki jo zavzema po drugih naprednejših deželah.

Naša kmetijska družba je uvaževala razmere v deželi in je že pred dobrimi tridesetimi leti začela vplivati na to stran s tem, da je vpeljevala pincgavsko-beljansko in muriško pleme. Pincgavsko in beljansko pleme je vpeljevala zlasti na Gorenjsko in Notranjsko, sivo muriško pleme pa na Dolenjsko in deloma na Notranjsko. S tem svojim ravnanjem je dosegla kmetijska družba lepe uspehe, in sicer povsod koder so se živinorejci zanimali za napredek in pripomogli tudi sami z dobro rejo k izboljšanju živine.

Ko bi se bilo že takrat natančneje omejilo ozemlje za vpeljevanje enega in drugega plemena in ko bi se bili naši gospodarji nekoliko bolj pobrigali za dobavo in rejo dobrih plemenjakov, izvestno bi bila danes naša živina več vredna in njena reja dobičkonosnejša, nego je sedaj.

Nekateri manj ugodni uspehi, ki so se pokazali na Dolenjskem in Notranjskem z vpeljanimi plemenjaki muriškega plemena in ki so se pripisali edino le tej pasmi kot taki, so dali kmetijski družbi l. 1892. povod, da se je obrnila do Dolenjcev in Notranjcev z vprašanjem, ali želijo še nadalje izboljševati domačo goved z muriškim plemenom ali pa raje s pisanim pincgavsko-beljanskim.

Na to vprašanje je dobila družba odgovore, ki so jasno kazali, da je enobarvna živina zaradi ugodne prodaje takih volov tako cenjena po Dolenjskem in Notranjskem, da živinorejci ne mislijo premeniti plemena, temuč da hočejo pri započetem delu vztrajati.

Ker so se pa začela vzlic temu vpeljavati raznovrstna plemena, priredila je kmetijska podružnica novomeška l. 1895. shod, na katerem so se živinorejci soglasno in vnovič izrekli za to, da naj se tudi v

bodoče reja domače živine pospešuje le z vpeljavanjem enobarvnih plemen (muriškega, murbodenskega, gorenjskega), s katerimi se da ob dolenjskih razmerah prikladne in prav tako povoljne uspehe doseči kakor na Gorenjskem s pincgavskim, oziroma beljanskim plemenom.

Različnim nazorom o porabnosti in vrednosti tujih plemen za naše razmere, različnemu uvaževanju plemenitvenega namena in domačih gospodarskih odnošajev je pa pripisati, da se prej ko slej vpeljujejo na Dolenjsko in Notranjsko raznovrstna plemena in da se tudi v sicer enakih krajih še zmeraj licencirajo biki, naj bodo tega ali onega plemena, samo da so zadosti krepki in primerno ustvarjeni. Zakon o reji goveje živine, katerega smo dobili l. 1891., ukazuje sicer, da se imajo licencirati le biki, ki so kraju in plemenitvenemu namenu primerni, vendar nimamo v tem oziru dosedaj prav nobenih določil. Dogaja se zaradi tega, da se v krajih z enakim plemenitvenim smotrom in kjer so tudi sicer razmere za rejo povsem enake, licencirajo biki različnih plemen, cikastih in enobarvnih, tako da se živina vse križem meša.

Da s takim mešanjem ne pridemo do zaželjenega cilja, je jasno. Zaradi tega je pa nujno želeli, da se začnemo kot živinorejci zavedati svojih nalog, da prenehamo s kvarnim vpeljevanjem raznovrstnih plemen in da se z ozirom na plemenitveni namen in na krajne in gospodarske odnošaje poprimemo povsod tistega plemena, ki je najpripravnejše. Le s takim enotnim postopanjem se bo živina v posameznih krajih zenačila ne le glede svoje vnanjosti, ampak tudi glede koristnosti in pridobila bo, ko se te lastnosti utrdijo, tisto plemensko vrednost, ki se po drugih krajih tako dobro plačuje. Naša živina se bo potem v vrednosti svoji laže merila z živino drugih krajev, in to bo imelo za posledico, da je bodo vnanji kupci še raje iskali in jo še draže plačevali nego sedaj. Na to nam je pa ob današnjih razmerah pri živinoreji ravno tako delati, kakor si prizadevamo izboljšati vinske pridelke, da se bodo laže prodali in za boljšo ceno v denar spravili nego vnanja vina.

Za pospeševanje živinoreje na to stran pa ne zadostuje le topla beseda ali stvarno poučilo pri tej zavednosti in teh nazorih, katere imajo naši živinorejci. Tu treba z drugimi sredstvi vmes poseči in razdeliti deželo po naredbenem potu v živinorejske okraje, slično kakor se je to že zgodilo po drugih deželah, ki sedaj veliko uspešneje napredujejo v živinoreji, nego jim je bilo poprej mogoče. Take razdelitve potrebujemo tudi pri nas. Dežela je sicer majhna, toda velikost njena ni merodajna. Merodajne pa so naravne in gospodarske razmere, merodajne so živinorejske in posestne razmere; te so pa v glavnih delih naše dežele tako različne, da je treba različno postopati, ako se naj živinoreja znanprej še uspešneje razvija nego dosihdob.

(Konec prih.)

Trgovina.

Spisal A. L.

II.

Trgovec in trgovski stan.

(Dalje.)

8. Beseda tistim, ki se hočejo osamosvojiti.

Jean Paul pravi: »Življenje je sicer najboljše, ali je tudi najdražja šola«. Namen našega spisa je: izpodbuditi trgovca k vednemu opazovanju samega sebe. — Začni to opazovanje za časa, da ne boš »po smrti kesa molil.« — Obračamo se sedaj k začetnikom v trgovini, ker oni zaslonbe, in bodisi z besedo, najbolj potrebujejo; naj njim na kratko ponovimo, kar smo dosedaj povedali o lastnostih pravega trgovca.

Začnimo s Plattom; kar je v resicah, je prosto po njegovi že imenovani knjigi.

Ako si sklenil na svoje začetni, moraš vsekakor najprej spoznavati svoje zmožnosti in napake, svoj značaj: prvi pogoj za uspeh. Drugi: Ne zanašaj se na drugega kot nase!

Trgovino ali prevzameš, ali pojdeš za deležnika, ali jo na novo začneš. Za prejšnje cene v trgovini dobro povprašaj, predno začneš. Nekateri bi sam spravil trgovino na boben, za deležnika bo pa izvrsten. O tej stvari ne razmišljaš nikoli dovolj, predno začneš.

»Ako si se odločil, da začneš, in si kupil hišo ali prodajalnico ter zalogo, najprej zavaruj oboje. — Prvo leto ali sploh, dokler se nisi popolnoma utrdil, ne izdajaj več denarja, nego si ga poprej; videl boš, za koliko se bolj večajo zaloga in dolgovi na knjige nego kapital, in trdi, resni boj za stališče se začne šele drugo in tretje leto, kadar ti bo vsak krajcar prav hodil. Skromnost je prva stopnja za mladeniško vneto. Vedno bodi in delaj, kakor bi bil ubog, in živi ob svojem dohodku; in kadar uspeš in še ostaneš pri trgovini, izkušaj, da boš izhajal s tistim denarjem, ki ti bi moral zadostovati, če bi od trgovine odstopil; če se navadiš boljšega življenja, moral boš dalje časa služiti, nego če se ne razvadiš. Kakor nas redi le tista jed, ki jo prebavimo, ne pa vsa, ki jo pojemo, tako se ti ne steče v kapital ves denar, ki ga prislužiš, ampak le tisti, ki ga prihraniš. Žal, da naš rod tako rad troši; to dela trgovca »na denar«, in zato dostikrat trgovec pri tem zabi za trezen preudarek. — V dobri trgovini ni treba denarja na posodo; glavna stvar je, da se preveč ne založiš. Ako si se preveč založil, ne boš mogel takoj plačati, izgubiš diskont, kar je že izguba — ali pa ne boš mogel pokriti menice, kar je prvi korak navzdol. Ne izgovarjaj se: Ni kapitala, ni denarja. Pravi trgovec nima nikoli kapitala, ker ga vedno do konca izkoristi. Kdor je poginil, je gotovo zato, ker ni hotel videti svojih napak, ker ni pravočasno popravil, kar se še dá. Spoznanja je treba in prave volje ter zaupanja, potrpljenja in energije, ki delajo

čuda pri denarnih in drugih težkočah. Poprimi, poskusi in še enkrat poskusi in nikdar ne obupuj! Up in zaupanje v samega sebe — to je politika vseh self-made-menov, vseh, ki so iz nič in sami po sebi kaj postali. Ko smo si uredili življenje in delo po zdravih principih, lotita se nas splošna zadovoljnost in duševni mir, ki naj se nikdar ne podcenjata; koliko jih je bednih in nezadovoljnih samo zaradi tega, ker si vedno očitajo, kako so drugi srečni! Mladina naj bi se učila, da več bodi, nego se kaži, da več delaj, nego govori, in da vedno misli, kaj gre drugim. Taki opomini so nam vsem potrebni in nam bodo vsem v korist. — Družba rada v nič devlje, kar je vzvišenega in resnega, da se z ničevimi dovtipi o tem pokratkocasi. Če jim hočeš kaj veljati, moraš zasmehovati dobroto, skromnost, čistost, čast, velikodušje, plemenito ljubezen, častiželje. Brez srca, samopriden, podel kakor drugi bi moral biti. Vse to izvira odtod, ker množica sama s seboj ni zadovoljna, ko vidi, da si ta in oni z dobrimi lastnostmi pomaga. Kako se vsemu temu izogni, če naj napreduješ? Varuj se prijateljev v lepih dneh; rastline so, ki se hitro rodé, a neviht ne prestanejo.

In sedaj, prijatelj, pojdi mlad, čil in goreč v boj, ves up in vso nado življenja pred sabo, pripravljen, da vse storiš in vse tvegaš! In ti, ki te je v boju izpodneslo, pa si vstal in dosegel srečno zavetje! Oba pomislita, da najdeta srečo takrat, kadar ne bosta iskala sreče, ampak drug cilj. Sreča drugih ljudi, boljšanje človeštva, delo za občo blagost, za umetnost in vedo, — vse, vse je boljše nego — mrzel denarski človek! On je suženj lakomnosti, ki zamori vso pravičnost in resničnost — in čemu? Ali bogatinec lahko več jé, lahko več spi, več užije, ali je lahko bolj zdrav ali bolj močen nego kak drug človek? — Za duševni mir se pametnemu in pridnemu možaku ni treba bati nikogar.«

Poskušajmo ponoviti nekoliko glavnih načel Plattovih; vmes dodamo nekaj slovenskih aforizmov.

Oči odpri, glej, opazuj! To ti bodi prva modrost! Že otroku vcepi, da bo vse videl in za vse povprašal, kaj je.

Kdor zgodaj vstaja, mu kruha ostaja. Zjutraj izprehod, zvečer telovadbo!

Mir spravi vse v tir. Ne dosti razburjanja, po pridnosti zmernost! — Na telo glej bolj ko na dobrega konja!

Delo. Židje so si ohranili čilejše življenje, ker žive v večnem življenskem boju; on jih je naredil zmernejše, treznejše, skrbne za svojo in svojih otrok bodočnost.

Prenaglice se varuj! Kdor se je kdaj izdelal in postal nervozen, ta bo vedel ceniti naš svet; zakaj gotovo je počutil sedem let tisto delo, ki ga je naredil v enem preveč. Kjer ni drugače, nego da čez mero delamo, delali naj bi vsaj bolj previdno, po načrtu, ki smo ga dobro preudarili. — Kdor če biti možak, temu mora poleg poslov še

vedno toliko časa ostajati, da lahko glavo vzdigne in črez vse pogleda. Zapomnite si: Kdor se v delu izgubi, ga bo delo vzelo.

Vere ne zaničuj, ampak drži se tega, kar te je mati učila.

Ubožnost življenje daljša.

Glavo pokoncu tudi v stiski in potrebi!

Bodi pravičen sebi in drugim, in nekaj boš moder starec.

V nedeljo ne delaj!

Obila jed pičila hrana. Sladkosnedost usta greni.

Gospodar je kakor kapitan. Kakršen ta, takšna ladja. Kapitan kompas in karto, gospodar cenik in knjigo. Uslužbenci so gospodarjevi mornarji, ki morajo biti kapitanu brezpogojno zvesti. — Gospodar sam izplačuj, sam kupuj, neprenehoma pregleduj račune in se prepričaj iz knjig, kako izdatke poplačaš.

S silo ne dosežeš sreče.

Nikdar zadosti ne razmišljaš o vzroku. Vzrok je včasih jako skrit, to velja gospodarju in uslužbencu. Uslužbenec včasih misli, da je zaradi malenkosti ob službo; ali tiste malenkosti gospodar ne bi vpošteval, ko ne bi bilo že drugih »malenkosti« dosti.

Tudi če se včasih kaj ponesreči, ti je lahko v korist; spoznaš vsaj napako, ki si jo naredil — drugič se je obvaruješ.

Nesrečo čutiš, sreče si le želiš. V tej resnici je pogoj za človeški napredek.

Ne brani se, da se podaš — drugače bi kazal več svojeglavnosti kot junaštva.

O svojih rečeh molči.

»Bi« je hlapec, »da« je gospod.

Stopaj za trgovino, da ti ne uide!

Konkurenta izpodbij s kulanco, solidnostjo in z natančnostjo.

Pri malih izdatkih se glej; spričo žreblja je šla podkev, spričo podkve konj. Majhna luknja razdere veliko streho, stara krpa pa grad drži.

Pri malem postoj!

Kupiš, česar ti ni treba — prodaš, kar ti bo treba.

Solnca se drži vedno senca; delamo si jo sami. (Carlyle.)

Večja nego uspeh je sreča pridobivati.

Vse, kar bereš, razumej; ne beri samo z očmi ali usti. Dokler začetka nisi razumel, ne pojdi h koncu.

Samozavest je ključ narodne mogočnosti.

Polovičar ni pol krajcarja vreden.

Razumnost je svetilnica vsakemu stanu.

Ugodnost trgovino odloči.

Odpretim očem nič ne uide.

Poljedelstvo in obrt sta roditelja trgovini; na stara leta ju hči redi.

Trgovec je steber državne moči.

Podstava dobre trgovine je dobro gospodarstvo.

Delo je solnce, brezdjelje tema.

Kdor se z »zakaj« vprašuje, ta ne bo z »zakaj« tožil.

Točnost in kulanca sta v trgovini vaba.

»Precej« je pameten, »kmalu« neumen.

Dober plačnik bo ljub dolžnik.

Vztrajnost prebije železna vrata.

Popustljivost je pridnosti strup.

Z blagom pomisli, kaj boš, predno je na polici.

Najprej uredi stroj, potlej ga zavrti.

Uslužbenec in gospodar sta si sin in oče.

Denar naj bo ko snežena kepa; povsod se je kaj primi.

Na upanje dajaj po malem.

Hrani, kadar ti je dobro.

Dolžnika spoznaj po obrazu, upnika po glavi.

Poštenost je svetišče trgovcev; resnica naj jim bo božja.

Denar je okrogel; obračaj ga, a glej, da ti ne uide.

Toleranca bodi človeku najvišja zvezda.

Bodi skromen in postaneš možak.

Z vsemi enak, z vsakim po svoje!

(Dalje prih.)

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko je imela dne 15. maja t. l. v dvorani ljubljanskega mestnega magistrata svojo ustanovno sejo, katere so se udeležili novoizvoljeni zbornični svetniki gg.: Ivan Baumgartner, Anton Ditrich, Leopold Fürsager, Andrej Gassner, Ivan Hribar, Fran Kollmann, Franc Kraigher, Ivan Kregar, Josip Lenarčič, Karel Luckmann, Vinko Majdič, Josip Medved, Ivan Mejač, Josip Petrič, Ciril Pirc, Ivan Rakovec, Viktor Rohrmann, Ivan Schrey, Filip Supančič, Viljem Tönnies, Feliks Urbanc, Josip Vidmar in Ivan Zamljen.

Pooblaščenec c. kr. trgovskega ministrstva, c. kr. dvorni svetnik dr. Rainhold Rüling pl. Rüdigen, je otvoril sejo z naslednjim nagovorom:

»Slavna zbornica! Štejem si v čast, po naročilu in v imenu Nj. ekselence gospoda trgovskega ministra otvoriti novoizvoljeno trgovsko in obrtno zbornico za Kranjsko in srčno pozdraviti vsakega njenih velečastitih članov. Pri tej priliki mi je dostaviti tudi izraz želje, da bi slavna zbornica uspešno reševala svoj važni in vedno obširnejši delokrog. C. kr. vlada in njeni organi se bodo kakor dosedaj tudi v prihodnje z vso radostjo zanimali za poslovanje slavne zbornice ter pospeševali njene predloge, v kolikor dopuščajo obstoječe postave.

Ko je govornik ponovil navedene besede v nemškem jeziku, je nadaljeval: »Usojam se zdaj odstopiti predsedstvo v zmislu § 13. zborničnega volilnega reda starosti pričujočih zborničnih članov, velečastitemu gospodu Francu Kollmannu, da izvede današnji dnevni red.

Starosta g. Franc Kollmann je prevzel predsedstvo z naslednjimi besedami: »Častiti gospodje! Čast mi je danes, pristrčno pozdraviti vse zopet in vse na novo izvoljene gospode kolege in izreči željo, da obrodi vaše delo v novoizvoljeni zbornici premnogo sadu v korist trgovini in obrtu. (Nadaljujoč nemško:) Izrekam upanje, da nas bode v zbornici združevala edinost, kolegijalnost in prijateljstvo k resnemu delu, kajti le z združenimi močmi moremo koristiti naši trgovini in obrtu. (Slovensko:) Veseli me, da imam čast pozdraviti vladnega zastopnika g. dvornega svetnika dr. pl. Rülina, pri katerem so našla naša stremjenja vedno toplo podporo, izrekam le željo, da ohrani gospod dvorni svetnik tudi vnaprej naši zbornici svojo naklonjenost. Opraviti pa mi je danes še žalostno dolžnost, da se spominjam našega prejšnjega predsednika, prerano umrlega gospoda Josipa Kušarja. Rajni Kušar je bil mož čistega značaja, obče spoštovan in vsled svoje izredne ljubeznivosti splošno priljubljen, mož neutrudljive delavnosti. Zaupanje naroda ga je zategadelj pozvalo v javne zastope, v mestni svet, državni in deželni zbor, zaupanje stanovskih kolegov pa v trgovsko in obrtniško zbornico, katera ga je ponovno izbrala za predsednika. V zbornici ga bomo težko pogrešali, saj je vsled bogatih izkušenj in temeljitega poznanja vsega našega pridobitnega življenja v težkih vprašanjih vedno znal zadeti pravo. Umrlemu predsedniku naj bo ohranjen blag spomin! Slava!« (Zbornični člani so v znak žalosti vstali s sedežev in poslušali govornika stoje.)

Nato je prebral zbornični tajnik dopis c. kr. volilne komisije, ki naznanja uspeh volitve v trgovsko in obrtniško zbornico dne 22. marca 1902.

Pri volitvi predsednika je starosta imenoval za skrutinatorja gg. Ivana Baumgartnerja in Feliksa Urbanca in pozval zbornico, da voli po listkih predsednika. Pri volitvi je bilo oddanih 23 listkov; od teh se je glasilo 20 na ime g. Josipa Lenarčiča, po eden na gg. Ivana Hribarja in Franca Kollmanna, eden listek je bil prazen. Za predsednika je bil torej izvoljen g. Josip Lenarčič, ki se je oglasil k besedi in tako govoril:

»Častiti gospodje! S svojim glasovanjem ste mi izkazali največjo čast, katero more zastopstvo trgovskega in obrtniškega stanu izkazati svojemu članu. Ker se zavedam tega odlikovanja, izrekam vsem gospodom svojo najtoplejšo zahvalo in to toliko bolj, ker ste me poklicali z dežele v našo lepo centralo na to odlično mesto. Ako bo visoko ministrstvo pritrdilo moji izvolitvi, posvetiti hočem svoje skromne moči pospešitvi trgovine in obrtnosti.

Moja naloga bo, skrbeti za to, da postane naša zbornica po vzgledu drugih trgovskih in obrtniških zbornic v naprednih delih našega cesarstva središče vsega duševnega gibanja, nanašajočega se na trgovski in obrtni stan. Z vašo krepko podporo, gospodje, ki zastopate velik del vseh trgovskih in obrtnih strok, se nam utegne posrečiti, dognati to nalogo. Čaka nas obilo dela. Zbornična dela se nam množe

vsako leto. Iz skromnega začetka nam je vzraslo toliko opravila, da — če izvzamem največje trgovske zbornice, kakor dunajsko, praško, liberško, brnsko — ne zastajamo za drugimi. V bližnji bodočnosti nam bo rešiti mnogo stvari, katerih se je v štirimesečni brezzbornični dobi nabralo.

Pred vsem se nam bo pečati z načrtom zakona, s katerim se izpreminja obrtni red. Svoje mnenje imamo izreči o načrtu zakona proti umazani konkurenci. Udeležiti se nam bo skupnega dela trgovskih in obrtniških zbornic glede na sklep trgovinskih pogodb z inozemstvom. Omeniti je obrtnega štetja, za katero se je v zbornici po zakonu ji predpisano revizijsko in primerjalno delo že izvršilo. To štetje nam bo dalo jasno in dobro podlago za pregled sedanjega stanja obrtnosti, na kateri podlagi moremo sigurno graditi načrte za povzdigo industrijalne in obrtne delavnosti.

Že v prejšnji zbornici se je pretresalo vprašanje, kako povzdigniti našo skromno industrijo, kako pospešiti našo trgovino, ki kaže v zadnjih desetletjih le v nekaterih strokah napredek, po veliki večini pa le precejšnji nazadek. Pretresalo se je, kako pomoči našemu trgovstvu nazaj na isto stopnjo, ki jo je zavzemalo svoj čas. Uvidelo se je, da dandanes, ko se stavijo tako velike zahteve trgovcu in industrijalcu glede strokovne izobrazbe, naša dežela nikakor ne nudi zadostnih sredstev v izobrazbo trgovskemu in industrijskemu naraščaju. Ob slavju petdesetletnice smo sklenili, uvidevši nujno potrebo, da se naraščaj doma potrebno izobrazbi, ustanoviti v Ljubljani višjo trgovsko šolo. Osnova in ureditev te šole bo ena najvažnejših naših nalog. Skrbeti pa nam bo tudi za pospešitev našega malega obrta. Tudi v tem pogledu je nam že prejšnja zbornica pokazala pot s svojih sklepom ob petdesetletnici, da je osnovala poseben zaklad, ki naj pripomore začetni akcijo v podpiranje malega obrta. Kako zasnovati to akcijo, razgovarjati se in sklepati bo imela zbornica v bližnji bodočnosti. Svojo pozornost bo imela zbornica obračati tudi na socialno vprašanje glede bolniškega in starostnega zavarovanja, zavarovanja zoper nezgode in onemoglost.

Pa ne samo z začetimi deli in onimi, ki prihajajo zbornici od zunaj, se bo baviti — zbornica bo morala tudi inicijativno postopati ter zavzemati svoje stališče glede dnevnih gospodarskih vprašanj, da se da našim poslancem neka podlaga za njih nastop v teh vprašanjih. V tem oziru omenjam komunikacije, kakor železnice in parobrodstvo. Našim industrijalcem in trgovcem bodi zbornica prvo zastopstvo, oziroma urad, do katerega naj se zatekajo v železnično-tarifnih ali parobrodno-tarifnih in eksportnih vprašanjih, ker jim votum zbornice pomaga lažje doseči svoje težnje. Z ravnokar označenim programom pa še ni omejen ves delokrog trgovske in obrtniške zbornice v bližnji bodočnosti.

Ako bodo gospodje svetniki zasledovali narodnogospodarska vprašanja ter svoje predloge javljali predsedstvu, se bo le-to rado zavzemalo zanje ter jih

jemalo v pretres za obravnave v zbornici. Medsebojno zaupanje je tukaj prvi pogoj za napredek.

Pri tej priliki se obračam tudi na visoko vlado z zaupanjem, da bo nadaljevala započeto pot naklonjenosti nasproti trgovinskim in obrtnim težnjam. Od visoke c. kr. deželne vlade pričakujem, da nam bo šla na roke, kadar se bomo zatekali k njej v vprašanih, tičočih se naše ožje domovine, od visoke centralne vlade pa, da se bo ozirala na razmere, tičoče se prometa z drugo državno polovico in inozemstvom, da nas bo varovala škode pred tujo konkurenco, zlasti glede tarifov na železnicah in parobrodih, ter nam odpirala pot za izvoz naših pridelkov. (Dobro-klici.) (Nadaljujoč nemški): Strogo stvarno in objektivno obravnavanje predmetov, ki pripadajo v zbornične agende, bo naloga predsedstva. Ako bo visoko ministrstvo potrdilo mojo izvolitev za predsednika, se bom strogo držal tega principa in izkušal, da se izkažem vrednega zaupanja gospodov zborničnih svetnikov. Koliko se mi bo to posrečilo, o tem bodo gospodje sami sodili, za sedaj le prosim, da me gospodje zbornični svetniki podpirajo, potem upam, da mi bo mogoče uspešno delovati za blaginjo našega stanu. (Bravo! Živio!)

Pri volitvi podpredsednika je bilo oddanih 23 glasovnic na ime gospoda Franca Kollmanna, ki je bil torej soglasno izbran za podpredsednika.

Gospod Franc Kollmann se je oglašil in izpregovoril: »Zahvaljujem se vam, častiti gospodje, za zopet izkazano zaupanje in vas zagotavljam, da bom po svojih močeh izkušal pripomoči k vestni vršitvi zborničnih poslov, od vas pa, ki ste me počastili s svojim zaupanjem, se nadejam blagohotne podpore.«

Za volitev provizornega predsednika je starosta na predlog zborn. svetnika g. Ivana Hribarja imenoval za skrutinatorja gg. Feliksa Urbanca in pa Viljema Tönniesa. Pri volitvi je bilo odanih 23 listkov; od teh se je glasilo 20 na ime g. Ivana Baumgartnerja, po eden na ime g. Karla Luckmanna in Filipa Supančiča, eden listek je bil prazen. Izvoljen je bil torej za provizornega predsednika gosp. Ivan Baumgartner, ki je dejal: »Zahvaljujem se častiti zbornici za izvolitev in obetam, da hočem kakor doslej vse storiti, kar more pospešiti delovanje zbornice in pa vršitev predsedstvenih poslov.«

Pri volitvi treh računskih preglednikov je bilo oddanih 23 listkov. Od teh je odpadlo po 21 na ime gg. Ivana Mejača, Josipa Petriča in Feliksa Urbanca, eden listek je bil prazen, eden pa neveljaven. Imenovani so torej izvoljeni za računске preglednike.

Pri točki: določitev in volitev odsekov se je zglasil gosp. Josip Lenarčič in je nekako tako-le govoril: »Doslej je imela naša zbornica dva odseka, namreč trgovinski in obrtni odsek, ki sta bila sestavljena iz zborničnih članov, v Ljubljani stanujočih, pravzaprav pa sta bila v praksi ta dva odseka skupaj le nekak stalen odsek. Druge zbornice v tem oziru nekaj drugače prakticirajo; navada je namreč, da tvarino porazdele med več odsekov, v katerih delujejo tudi vnanji člani. Tudi v naši zbornici so obstajali

svoj čas (l. 1875.) trije odseki, in zdi se mi, da bi glede na izkustva, pridobljena v zadnjih letih, kazalo zopet uvesti 3 odseke z določeno tvarino. Sklepi odsekov se predlože plenumu v odobritev. Z uvedbo treh odsekov bi se dala zunanjim članom prilika, da sodelujeje v odsekih, v kolikor jim dopušča čas. Taka premenitev bi ne bila nič novega in je lahko izvedljiva, ker je po §§ 19. in 21. našega poslovnega reda zbornici na voljo dano, da si voli poljubno število odsekov z več ali manj člani. Ako pridelimo zbornične agende trem odsekom in se pokliče v vsak odsek tudi nekaj izven Ljubljane stanujočih članov, bi se tako najbolje omogočilo uspešno in hitro poslovanje v zbornici. Predlagam torej, da se ustanove 3 odseki, kateri naj štejejo po 10 članov. Tvarina naj se po odsekih razdeli tako-le:

I. odsek: Trgovinska in obrtna zakonodaja ter nje izvrševanje, trgovinski običaji, varstvo znamk in vzorcev, privilegiji, denarstvo, merstvo in uteži, predlogi prisednikov trgovinskih sodišč, zbornični proračun.

II. odsek: Obrtne zadruga in društva, pospeševanje tehničnega napredka, industrijske razstave, zbornična knjižnica.

III. odsek: Carinstvo, občila (komunikacije), izvozne zadeve, semnji, konzulati, trgovinske in plovstvene pogodbe, statistika, poročila o blagovnih cenah, akcijske družbe, poizvedbe cen za erar, certifikati za dobavne prosilce, učni zavodi.

Zbornični svetnik g. Ivan Hribar je o tem predlogu rekel, da za danes ne bo ugovarjal ustanovitvi treh odsekov in določitvi števila članov, da tudi ne misli staviti preminjevalnih predlogov. Vendar pa se mu vidi dobro, že danes opozoriti na to, da je posameznim odsekom oddeljen prevelik delokrog; želel bi si več odsekov z manj člani, ker bi bilo ob taki ureditvi lažje zagotoviti odsekom sklepčnost. Ako imajo odseki po 10 članov in stanujejo od teh trije ali celo štirje izven Ljubljane, treba je za sklepčnost vedno navzočnosti vseh v Ljubljani bivajočih odsekovih članov, to pa pomenja težkoče. Sicer pa bo praksa najbolje pokazala dobro in slabo stran predlagane ureditve.

Zbor. svetnik g. Ivan Baumgartner je izrekel željo, da bi se zbornični člani marljiveje udeleževali odsekovnih sej, nego se je doslej često godilo. Govornik je mnenja, da je prikladnejše, uvesti manj odsekov z več člani. Po nekaterih opombah zborn. svetnika gosp. Ivana Hribarja, tičočih so števila odsekov in števila njih članov, ter po sklepni opombah predlagatelja je prešla zbornica h glasovanju o predlogu zbor. svetnika gosp. Lenarčiča in soglasno sprejela stavljeni predlog.

Nato so se vršile po listkih volitve v odseke. V I. odsek so bili izvoljeni naslednji zbornični člani gg.: Baumgartner, Ditrich, Fürsager, Hribar, Kollmann, Kraigher, Mejač, Pirc, Rohrmann, Schrey;

v II. odsek: Gassner, Kraigher, Medved, Rakovec, Rohrmann, Schrey, Supančič, Tönnies, Vidmar, Zamljen;

v III. odsek: Baumgartner, Hren, Kollman, Luckmann, Majdič, Petrič, Pirc, Rohrmann, Supančič, Urbanc.

Starosta je povzel besedo in rekel: »Danes, ko začinjamo v novi zbornici novo delo, štejem si v dolžnost, da se spominjam Njega, ki nam je vsem vzgled vestnega izpolnjevanja dolžnosti, Njega, ki je v življenje poklical institucijo zbornic v prid našega stanu. Njegovemu Veličanstvu cesarju Francu Jožefu I. kličem: Slava!« (Navdušeni slava-klici.)

Dnevni red je bil dovršen in starosta je zaključil sejo.

Raznoterosti.

Statistični pregled obrtnih in kmetijskih obratov na Kranjskem. Obratna štetev, katere bistvo smo v kratkih potezah obrazložili že v zadnji številki, se vrši v tekočem mesecu po vsej Avstriji. Sedanja obratna štetev je v tesni zvezi z zadnjim ljudskim štetjem, ki se je vršilo preteklo leto. Že ob ljudskem štetju so se namreč izvršile s posebnimi formulariji predhodne poizvedbe z namenom, da se obratnemu popisu ugladi pot. Za vse one hiše, v katerih so bila ob času ljudskega štetja obrtna obrtvališča, in za one hiše, h katerim je pripadal kmetijski obrat, so se izpolnile takozvane razvidnice (Evidenzbogen). Razvidnice poedinih občin so se potem zbrale in se je izdelal za posamezne občine zaznamek vsot iz razvidnic, iz katerega je povzeti število v posameznih občinah se nahajajočih obrtnih in kmetijskih obratov. Ves ta pripravljalni material, razvrščen po okrajnih glavarstvih, se je pretekli mesec primerjal, v kolikor se tiče obrtnih obratov, z obrtnimi katastri, katere vodijo trgovske in obrtniške zbornice. Tako se je že vnaprej s precejšnjo gotovostjo dognalo število obratov, katere bode sedanja obratna štetev natančno popisala. Izid in uspeh obratne štetve bode mogoče objaviti seveda šele v daljši bodočnosti, ker za ureditev materiala treba mnogo časa. — V slednjem podajamo po sodnih okrajih razdeljen statistični pregled obrtnih in kmetijskih obratov na Kranjskem, izvzemši mesto Ljubljano. Številke v oklepaju pomenjajo ono število obratov, ki se je dognalo po reviziji na podlagi obrtnega katastra

okrajna glavarstva	sodni okraji	obrtniki	kmet. obrati
Logatec	Idrija	466 (557)	1232
	Lož	298 (364)	1105
	Cerknica	279 (340)	1131
	Logatec	265 (320)	837
	skupaj . .	1308 (1581)	4305
Novo mesto	Trebnje	242 (253)	1779
	Žužemperk	306 (340)	1692
	Novo mesto	830 (993)	4665
	skupaj . .	1378 (1586)	8136
Kočevje	Velike Lašče	254 (364)	1481
	Ribnica	617 (710)	1929
	Kočevje	540 (869)	3004
	skupaj . .	1411 (1943)	6414
Kranj	Škofja Loka	639 (756)	2271
	Trzič	249 (280)	479
	Kranj	781 (974)	2689
	skupaj . .	1669 (2010)	5439
Radovljica	Radovljica	974 (1223)	2511
	Kranjska gora	306 (385)	630
	skupaj . .	1280 (1608)	3141
Postojina	Postojina	514 (587)	1759
	Ilir. Bistrica	520 (540)	1624
	Vipava	544 (575)	2406
	Senožeče	242 (252)	890
	skupaj . .	1820 (1954)	6679

okrajna glavarstva	sodni okraji	obrtniki	kmet. obrati
Krško	Kostanjevica	438 (501)	2095
	Krško	533 (598)	3209
	Mokronog	433 (497)	2700
	Radeče	290 (335)	1302
	skupaj . .	1694 (1931)	9306
Litija	Višnja gora	278 (410)	2094
	Litija	463 (651)	2844
	skupaj . .	741 (1061)	4938
Črnomelj	Črnomelj	322 (373)	3051
	Metlika	352 (413)	1882
	skupaj . .	674 (786)	4933
Kamnik	Brdo	495 (679)	2314
	Kamnik	838 (1206)	2682
	skupaj . .	1333 (1885)	4996
Ljubljana okolica	Vrhnika	609 (628)	2137
	Ljubljana okol.	1789 (1956)	5189
	skupaj . .	2398 (2584)	7326

Vseh obrtov je torej 15.706 (18.929), kmetijskih obratov pa 65.613.

*

Račun deželnega zaklada za l. 1900., ki bo predložen deželnemu zboru v letošnjem letu, kaže dohodkov 3,184.973 K 21 h in stroškov 3,219.475 K 09 h. Obremenjen pa je račun še s krediti v znesku 147.648, ki so bili za l. 1900. dovoljeni in proračunjeni, toda ne v tem letu porabljeni. Vpoštevši torej ta znesek, ki se v poznejših letih na račun l. 1900. še izda, znašajo vsi l. 1900. zadevajoči stroški 3,367.123 K 09 h ter prese-gajo zgoraj navedene dohodke za 182.149 K 88 h. Ta primanjkljaj se je pokrili z blagajničnimi ostanki, ki so znašali konec 1899. l. 307.584 K 49 h. Glede na proračun, ki je bil potrjen s pokritjem v znesku 2,950.659 K in s potrebščino v znesku 3,044.339 K, je uspeh ta-le: dohodki so večji za 234.314 K 21 h, stroški pa za 322.784 K 09 h. Dohodki so večji vsled povoljnih uspehov pri deželnem zakupu državne užitnine od vina, vinskega in sadnega mošta ter od mesa in vsled večjega donosa samostojne deželne naklade na žganje. Čisti dobiček od zakupa užitnine je znašal 94.895 K 90 h, čisti donos samostojne deželne naklade na žganje pa 1,024.202 K 63 h. 40% deželna doklada k neposrednim državnim davkom brez dohodarine in plačarine je znašala 1,579.919 K 21 h. Ta faktični donos pa je zaostal za proračunjenim donosom za znesek 4926 K 79 h. Glede stroškov bodi omenjeno, da so večji zlasti vsled tega, ker se je izplačalo v l. 1900. iz tekočih denarjev deželnega zaklada za zgradbo novega deželnega dvorca skupaj 231.624 K 58 h, dasi je določeno za to stavbo posebno posojilo. Poleg tega neproračunjenega izdatka so bili dalje večji še izdatki za deželno kulturo in melioracije, za dobrodeltstvo, za vojaštvo in pripravo ter za poplačilo in obrestovanje deželnih dolgov. Provročili so pa stroškov: deželni zbor 35.588 K 65 h, deželna uprava 139.172 K 19 h, deželna posest 4459 K 25 h, deželna kultura in melioracije 336.097 K 03 h, javna varnost 77.207 K 61 h, zdravstvo 70.845 K, dobrodeltstvo 589.304 K 20 h, pouk, omika in umetnost 1,102.387 K 92 h, občila 197.935 K 02 h, vojaštvo in priprava 59.204 K 51 h, deželni dolgovi (poplačilo in obrestovanje dolgov) 484.496 K 69 h, pokojnine 12.450 K 98 h, nove zgradbe 233.636 K 67 h. Razni stroški so znašali 24.337 K 37 h. V pokritje zneska 307.584 K 49 h, za katerega je bil proračun stroškov prekoračen, bi bila morala dežela Kranjska najeti v l. 1900. primerno posojilo, ako ne bi bili dohodki izdatnejši, nego so bili proračunjeni, tako pa je izhajala z blagajničnimi ostanki iz prejšnjih let in ji je pre-ostal od teh konec l. 1900. celo še znesek 127.433 K 98 h. Glede na večje dohodke in na neproračunjene stroške za nove zgradbe je torej račun l. 1900. vsekakor dovoljen, dasi je izkazan primanjkljaj.

Izpremembe v trgovinskih in združnih registrih na Kranjskem.

(Od 1. maja do 5. junija 1902.)

Pri c. kr. deželnem kot trgovinskem sodišču v Ljubljani so se izvršile naslednje izpremembe:

A. V trgovinskem registru:

1. Pri tvrdki: »Actiengesellschaft Stahlwerke Weissenfels vorm. Göppinger & Co. in Weissenfels« je umrl član upravnega sveta Robert Meebold.

2. Izbris tvrdke: »J. N. Podrekar, trgovina z mešanim blagom v Kamniku«, vsled smrti imeteljice.

3. Izbris tvrdke: »Kavčič & Lilleg, trgovina s specerijskim, kolonijalnim in materijalnim blagom, delikatesami, vinom, žganjem in deželnimi pridelki v Ljubljani«, vsled razdružbe.

4. Vpis tvrdke: »Edmund Kavčič, trgovina z mešanim blagom v Ljubljani«. Imetnik je Edmund Kavčič.

5. Vpis tvrdke: »A. Lilleg, trgovina s specerijskim, kolonijalnim blagom, delikatesami, vinom in žganjem ter deželnimi pridelki«. Imetnik je Alojzij Lilleg.

6. Pri tvrdki: »Ant. Trevn, Gemischtwarenhandlung in Sava«, se je prokura podelila Štefanu Podpacu.

B. V združni register so se vpisale zadruga:

1. Mlekarska in sirarska zadruga grahovska, registrirana zadruga z omejenim poroštvom.

2. Mlekarska zadruga v Spodnjih Danah, registrirana zadruga z omejenim poroštvom.

3. Mlekarska zadruga v Dolenjem Vrsniku, registrirana zadruga z omejenim poroštvom.

4. Mlekarska zadruga v Blokah, registrirana zadruga z omejenim poroštvom.

5. Mlekarska zadruga v Selcih, registrirana zadruga z omejenim poroštvom.

6. Hranilnica in posojilnica za Blejski kot, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

7. Ljudska hranilnica in posojilnica v Idriji, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Pri c. kr. okrožnem kot trgovinskem sodišču v Novem mestu sta se v trgovinski register vpisali naslednji tvrdki:

1. »N. G. Petrovič, trgovina z raznim tehničnim in gorivim lesom v Črnomlju«. Imetnik tvrdke je Nikola G. Petrovič. Podružnica te tvrdke je na Baniji pri Karlovcu na Hrvaškem s firmo: »N. G. Petrovič, trgovina sa raznim tehničkim in gorivim drvom«.

2. »Franc Wokač, trgovina z manufakturnim blagom na drobno in na debelo v Novem mestu«. Imetnik je Franc Wokač.

Tržno poročilo in tržne cene.

Žitni trg je v zadnjem času precej razburkan; opaža se sedaj večje, sedaj manjše valovje v cenah. Pšenica se je močno podražila in obeta biti še dražja. Prav posebne važnosti tej napeti tendenci vendarle ne moremo pripisovati, ker tudi ni najti razlogov, ki bi izključno bili za to. Poročila vobče niso slaba, celo dobra letina se obeta, ako kaj hujšega še ne pride; pač pa zaloge v resnici niso velike, nasprotno jako nezadostne. To se pokaže najbolj takrat, ko prično mlino termine realizirati in blago kupovati. In to ravno se je sedaj zgodilo; stare pšenice pa je le še malo proste.

Koruza je pred nedavnim časom imela za sedanje dni razmeroma jako nizko ceno, o katere trajnosti smo opravičeno dvomili. In res se je pred par dnevi hipoma začela vzpenjati ter je že grozila z najhujšim. Vzlic vsestranskemu protipritisku se je povzpela do ugodne cene, od katere ne namerava odnehati.

Moka je pri sedanjih cenah še največja revica. Belih mok je obilo v zalogah — konsum pa se omejuje samo na srednje in črne moke, ki imajo vsled tega tudi lepe cene, rastoče domalega z vsakim dnem. Belih pa vzlic nizkim cenam, ki, mimogrede rečeno, rastočim cenam žita s svojim reduci-

ranjem bijejo v obraz, — ni in ni spraviti v denar. Je pač ljudstvo na polju, kjer sicer mnogo rabi, a ker mnogo rabi, kupi si zato temnejšo ker cenejšo moko. Razume se pa ob sebi, da žitni trg tudi cene mok sili kvišku.

Žitne cene na Dunaju za 50 kil.

Pšenica 76 kil za prompt maj-junij	K 9.66
» » » » jesen	» 8.23
rž za spomlad maj-junij	» 7.70
» » jesen	» 6.97
koruza za maj-junij	» 5.36
» » julij-avgust	» 5.39
» » september-oktober	» —
oves za maj-junij	» 7.27
» » jesen	» 6.10

Žitne cene v Budim-Pešti za 50 kil.

Pšenica 76 kil za prompt	K 9.45
» » » » maj 1903	» 5.07
» » » » junij	» —
» » » » oktober	» 7.96
rž za junij	» 7.35
» » oktober	» 6.61
koruza za prompt	» 5.20
» » maj 1903	» 5.07
» » julij	» 5.08
» » avgust	» 5.16
oves za prompt	K 7.40
» » oktober	» 5.73

Žitne cene v Sisku za 50 kil.

Pšenica	K —
bosenski oves	» 6.60
sremski oves	» 7.10
činkvantin	» 6.60
koruza	K 5.40—5.45

Za nekatere kraje kaže kupiti koruzo in činkvantin kakor sploh drugo žito v Barču, ker uživajo vzlic višjim cenam, nego so v Sisku, ugodnejše železniške tarife.

Cene mlevskim pridelkom.

Vinko Majdič v Kranju.

0	1	2	3	4	5	6	6½	7	7½	8
30.20,	29.80,	29.20,	28.40,	27.60,	26.70,	26.10,	25.50,	24.50,	19.80,	12.30

Otrobi

debeli drobni

10.60, 10.70.

Cene za 100 kg, postavljeno v Kranj.

Peter Majdič v Celju.

0	1	2	3	4	5	6	6½	7	7B
30.20,	29.80,	29.30,	28.40,	27.60,	26.50,	26.—,	25.20,	24.50,	22.—

Otrobi

debeli drobni

11.50 10.20

Cene za 100 kg, postavljeno v Celje.

Cene kolonijalnemu in drugemu blagu.

Sladkor, raffinade I ^a	K 87.50—88.—
sladkor rezani I ^a	» 89.50—90.—
za 100 kil, postavljeno v Ljubljano.	

Petrolej gališki Standart White	K 32.—33½
» pravi ruski	» 34.—34½
za 100 kil s sodom vred, postavljeno v Ljubljano, za cel vagon.	

Kava Santos Superior	K 46.—
» Good Average	» 40.—
» Regular	» 39.—
» iz Zah. Indije po kvaliteti do	» 145.—
» Guatemala do	» 128.—
» Portorico do	» 90.—
» Rio Lavé do	» 75.—
» Java rumena do	» 120.—

za 50 kil, postavljeno v Trst.

Ažija za mesec april 19 $\frac{1}{2}$ v zlatu.

Riž Rangoon	K	19.—	do	29.—
» Bassein	»	20.—	»	29.—
» Moulmein	»	20.—	»	32.—
Riž Arracan	»	19.—	»	26.—
» Japan	»	37.—	»	38.—
» Glacé laški	»	43.—	»	44.—

za 100 kil, postavljeno v Trst.

Slive bosenske, uzančne	K	—.—	do	—.—
» » po 125 komadov	»	30.—	»	—.—
» » » 115 »	»	32.—	»	—.—
» » » 95 »	»	40.—	»	—.—
» » » 80 »	»	46.—	»	—.—

za 100 kil, postavljeno v Ljubljano.

Svinjska mast	K	60.50	do	62.—
Slanina štiridelna	»	46.50	»	47.—

za 50 kg, postavljeno v Budim-Pešto.

Jedilno olje, laško K 84.— do 86.— za 100 kil —
franko sod — postavljeno v Trst.

Ripsovo olje 79 K do 80.— za 100 kil, postavljeno v Ljubljano.

„Ljubljanska
kreditna banka“
v Ljubljani
Špitalske ulice št. 2.

Nakup in prodaja
vseh vrst rent,
državnih papirjev,
zastavnih pisem,
srečk, novcev, valut
itd. po najkulant-
nejših pogojih.

Posojila
na vrednostne
papirje proti nizkim
obrestim.
Zavarovanje proti
kurzni izgubi.
Promese
k vsem žrebanjem.

Sprejemanje
denarnih vlog na vložne
knjižice, na tekoči
račun in na girokonto s
4% obrestovanjem od
dne vloge do dne vzdiga.
Ekskompt menic
najkulantneje.
Borzna naročila.

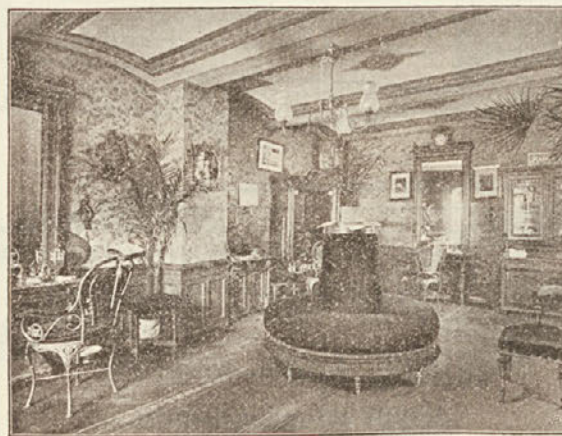
J. LOZAR
v Ljubljani
na Mestnem trgu št. 7

priporoča svojo

bogato zalogo turistovskih
srajc, turistovskih, kolesarskih
in lovskih dokolenic, lovskih
volnenih jopičev, zimskih in
letnih nogavic, zavratnic itd.
Fino moško perilo in spodnja
obleka.

Engelbert Franchetti

v Ljubljani na Jurčičevem trgu št. 3
priporoča

svojo elegantno in higijensko urejeno

brivnico.

Za dobro in točno postrežbo je v vsakem
oziru najbolje skrbnjeno.

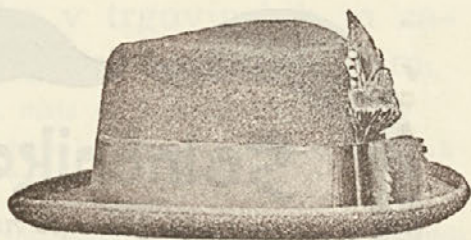
Klobuke

najnovjše

façone

priporoča

najcenejše

Blaž Jesenko v Ljubljani.

Novo!

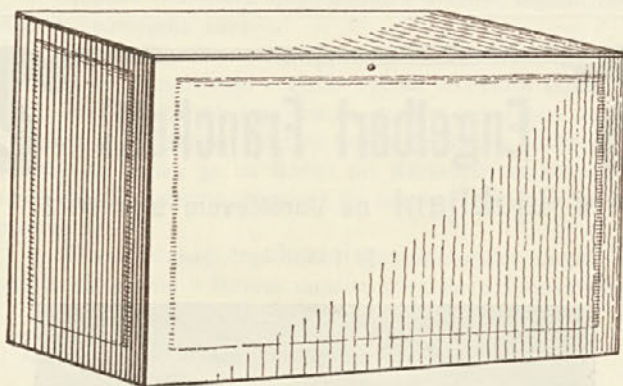
Patentirani sklopni poštni kartoni.

Doslej nedoseženi!

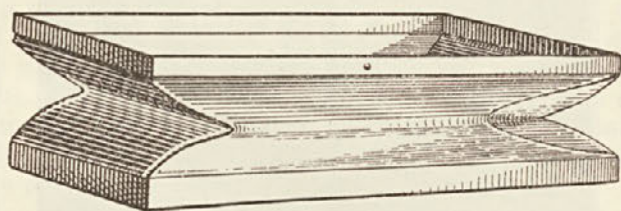
Tovarna patentiranih sklopnih kartonaž.

Josip Petrič

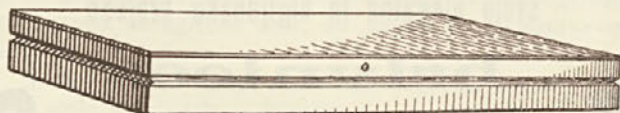
LJUBLJANA.

Karton v rabi.

Napol sklopljen karton.

Popolnoma sklopljen karton.

(80% prihranjenega prostora.)

Trgovina s specerijskim in deli-
katesnim blagom.

Zaloga raznovrstne pijače:
šampanjca, konjaka, vina, ruma,
likerja i. t. d.

* * Vinarna. * *

Kham & Murnik

Ljubljana.

Slovenci,
zahtevajte povsod

vžigalice

sv. Cirila in Metoda!

Zaloga pri tvrdki

Ivan Perdan

v Ljubljani.

Mizarska zadruga

v Št. Vidu pri Ljubljani

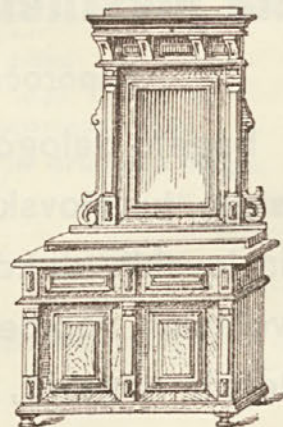
se priporoča slav-
nemu občinstvu v
naročitev

raznovrstne

temne in likane

**sobne
oprave**

iz suhega lesa, so-
lidno izgotovljene
po lastnih in pred-
loženih vzorcih.

V prav obilno naročitev se priporoča

Josip Arhar, načelnik.

Aug. Agnola
Ljubljana
Dunajska cesta 13.
Velika zaloga
stekla
porcelana svetilk
zreal i. t. d.
!!! Najnižje cene!!!

Mizarska zadruga
v Solkanu pri Gorici na Primorskem
naznanja slavnemu občinstvu, gospodom trgovcem
in založnikom pohištva, da ima
veliko zalogo
izgotovljenega pohištva
vseh slogov
v Solkanu pri Gorici na Primorskem.
Naznanjamo, da smo prevzeli dosedanjo
trgovino pohištva tvrde Ant. Cernigoja v Trstu,
Via Piazza vecchia šte. 1, katero bomo vodili
pod enakim imenom. Cesar ni v zalogi, se izvrši
točno po naročilu v najkrajšem času.
Cene zmerne.
Delo je lično ter dobro osušeno.

Reelne cene.

Pod trančo št. 2.

Klobuke
cilindre
čepice in slannike
v najnovejših faconah in v veliki
izberi
priporoča
Ivan Soklič
Klobuk za dečke od 70 kr. do gl. 2.50,
Klobuk za gospode od gl. 1.50 do 5.
Postaja elektr. železnice.

Solidno blago.

Adolf Hauptmann
v Ljubljani
na Sv. Petra cesti 41.
Tovarna
oljnatih barv, firneža, laka
in kleja.
Zaloga slikarskih in pleskarskih
predmetov.

Stari trg št. 21. Glavni trg št. 6.

Pekarija in slaščičarna
Jakob Zalaznik.
Prodaja moke
in raznovrstnih živil.
Prodaja drv in oglja.
Stari trg št. 32.

P. n.

Vljudno naznanjam velecenjenim trgovcem in kramarjem ter sl. občinstvu, da imam v priličnejše kupovanje
tovarniško zalogo vseh izdelkov svoje tovarne pletenin in tkanin
v Ljubljani, v Šelenburgovih ulicah št. 3,
in se najtopleje priporočam za mnogo-brojen obisk.
Z velespoštovanjem **Dragotin Hribar.**

Vinko Majdič

lastnik valjičnega mlina v Kranju.
Priznано najboljši mlinski izdelki,
zlasti izborna pšenična moka.

Franc Čuden

priporoča

svojo bogato zalogo pravih švicarskih
ur, srebrnine in
zlatnine,

dalje kolesa

„Styria“,

francoske „Peugeot“ in druge v to
stroko spadajoče predmete.

— Ceniki zastoj in poštnine prosti. —

Najboljše

makarone in rezance

(nudeljne)

iz zajamčeno finega pšeničnega zdroba z
dodatkom svežih jajc

izdeluje

tovarna testenin

Ed. Zelenka

Ljubljana.

Poštna hranilnica ček št. 849.086.

Telefon št. 135.

Glavna slovenska hranilnica in posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

sprejema in izplačuje hranilne vloge in jih

obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$

od dne vložitve do dne vzdiga

brez odbitka in odpovedi.

Pisarna: na Kongresnem trgu 14,

v Souvanovi hiši.

Dr. M Hudnik, predsednik.

Uradne ure od 8.—12.

dopoldne in od 3.—6.

popoldne.

Hranilnične knjižice se
sprejemajo kot
gotovina, ne da bi se
obrestovanje pre-
trgalo.

